

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

17-18 листопада 2023 р.

м. Дніпро 2023

УДК 327:321:339:341

А 98

Редакційна колегія:

Іщенко І. В. доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
Головко І.К. кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
Петров П.Г. кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Рецензенти:

Третьак О.А. доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
Побочий І.А. доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри філософії та політології Українського державного університету науки і технологій

А 98 Актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. 17-18 листопада 2023 р., м. Дніпро. / ред. кол.: І.В. Іщенко, І.К. Головко, П.Г. Петров. Дніпро: ПрінтДім, 2023, 290 с.

У збірнику представлено тези наукових докладів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин». Досліджено актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин, критично осмислено стан та проблеми сучасних міжнародних відносин, визначено дієві заходи і оптимальні шляхи подолання негативних явищ в сфері міжнародних відносин. Матеріал супроводжується необхідними статистичними аналітичними даними, ілюстраціями. Даний збірник доповідей має науково-практичне значення й розраховано на магістрів, аспірантів, викладачів, наукових працівників та менеджерів, які займаються дослідженням актуальних проблем міжнародних відносин.

*кандидат політичних наук, старший викладач,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця*

ДОСВІД КНР В ВИКОРИСТАНІ ДИСКУРСИВНОЇ СИЛИ. ВІД М'ЯКОЇ СИЛИ ДО ДИСКУРСИВНОЇ СИЛИ.

Зростання економічного та політичного впливу Китаю, перехід до фази глобального протистояння із Заходом викликало у Китаї величезний запит на вироблення інструментів інформаційного супроводу зовнішньої політики.

Ідеться не про пропаганду (хоча і про неї теж), а про те, що недостатньо постійно підвищувати свій ВВП, посилювати армію, приймати правильні рішення – треба, щоб це посилення конвертувалося у здатність нав'язувати свою волю іншим країнам.

Далі за всіх просунулися на цьому шляху США, тому логічно, що Китай почав копіювати саме американський досвід.

Для того щоб розглянути еволюційний шлях китайської міжнародної політики від м'якої сили до дискурсивної потрібно розглянути ці категорії.

Термін "м'яка сила" використовується для позначення здатності держави, організації або індивіда вплинути на інших шляхом зацікавленості й переконань, а не через силу чи примус. М'яка сила зазвичай ґрунтується на культурі, ідеях, цінностях, співробітництві та привабливості.

Цей підхід передбачає використання політичних, економічних, культурних та інформаційних засобів для впливу на інших акторів у світі. Прикладами м'якої сили можуть бути дипломатичні переговори, міжнародне співробітництво, гуманітарна допомога, культурна обмін і програми освіти.

М'яка сила може мати важливу роль у формуванні політичних відносин, співробітництва та створенні позитивного враження про країну чи організацію. Вона доповнює традиційне використання сили і військової потужності, дозволяючи досягати своїх цілей шляхом м'якого, неконфліктного впливу.

Концепцію "м'якої сили" розробив політолог Джозеф Най. Він вперше використав цей термін у своїй книзі "М'яка сила: політика не насильства" (Soft Power: The Means to Success in World Politics), опублікованій в 2004 році (Nye J. S., 2004).

"Дискурсивна сила" відноситься до здатності впливати на людей, формувати їх уявлення, переконання та світогляд через використання мови, комунікації та ідей. Дискурсивна сила ґрунтується на умінні контролювати, впливати та маніпулювати мовними структурами, наративами та символами для впливу на політичні процеси та думки громадськості.

Цей підхід розглядає мову як інструмент політичної влади та конструкції соціальної дійсності. Він визнає, що тим, як ми говоримо про політику, величини та проблеми, є суттєвий вплив на те, як ми їх розуміємо і оцінюємо.

Дискурсивна сила може бути використана для створення певних наративів, ідентичностей, світоглядів та політичного контексту. Вона може бути використана для підтримки певних політичних агенд, маніпуляцій масами і зміни способу постановки політичних питань.

Дискурсивна сила досліджується як важливий аспект політичної комунікації та впливу, оскільки вона допомагає розуміти, як політичні актори формують свою риторику, пропаганду та способи переконування, впливаючи на думки та дії людей.

Концепцію "дискурсивної сили" відносять до французького філософа Мішеля Фуко. Він в значній мірі вніс вагомий внесок у розвиток та розуміння дискурсу, його впливу на формування знання, влади та соціальних структур. Фуко переконував, що дискурс визначає і формує нашу сприйняття реальності та суспільні норми. Він висвітлював роль розмови, мовлення, тексту та влади у дискурсивних структурах. Тому можна сказати, що Фуко є одним із головних теоретиків концепції дискурсивної сили.

Повертаючись до аналізу переходу від м'якої до дискурсивної сили треба сказати, що через «культурну революцію» та інші елементи агресивної «маоїзації» соціальних дисциплін китайська ідеологія навіть після кількох десятиліть загалом успішних економічних реформ не могла серйозно протистояти західній пропаганді.

Використовувати для легітимації комунізму багата спадщина конфуціанства була дуже складною задачею; афористичний стиль китайських лідерів слабо підходив для зіткнення і дискусій навіть з табором неомарксистів, не кажучи вже про радикальніших ідеологічних противників.

Це можливо побачити на прикладі нинішніх афористичних концепцій - "Пояс і Шлях", "Спільнота єдиної долі людства" - ці афористичні висловлювання добре зрозуміли китаїстам. Але навіть про «Пояс та Шлях» спостерігачі, особливо сторонні, навіть через 10 років не мають чіткого розуміння, що це таке. Не кажучи вже про складніші концепції. І це не відома «азійська гідність», а нестача китайських ідеологем – особливо якщо прийняти за догму, що вони мають бути зрозумілі не лише внутрішній, а й зовнішній аудиторії.

Звернувшись до західного ідеологічного інструментарію, Китай спочатку взяв на озброєння теорію Джозефа Ная про «м'яку силу» (soft power). Це було очевидно для 1990-х років, бо здавалося вельми реалістичним, що Захід переміг у холодній війні, спираючись у тому числі на свою м'яку силу – на привабливість масової культури, побуту, повсякденності (стилю життя).

В 1993 Ван Хунін (Wang Huning, 1993) написав статтю «Культура як національна сила: м'яка сила», від якої можна відраховувати захоплення Китаю даною темою.

Тема «м'якої сили» стосовно Китаю потребує окремої статті. Основні тези. Китай почав розповсюджувати свої цінності через систему Інститутів Конфуція, CGTN, гуманітарні обміни, велику увагу приділяв розвитку музики, літератури, кінематографа на зовнішніх ринках. Мета – покращити імідж Китаю та сприяти тому, що зовнішньополітичні завдання вирішувалися

без застосування сили чи політичних важелів. Завдання-мінімум – нівелювати вплив синофобії (негативне або вороже ставлення до Китаю, китайського народу, китайської культури або китайських людей), що супроводжує всі дії Китаю на зовнішній арені.

Нині можна констатувати провал.

Чому «м'яка сила» китайською виявилася неефективною? По-перше, суперечність між офіційною ідеологією та установками й тим творчим продуктом, який міг би бути привабливим для зовнішнього споживача. По-друге, побут і повсякденність суспільства перехідного періоду – стрімкого переходу від бідності та голоду до ситості та багатства, одних лякало своїм консюмеризмом, іншим виглядало архаїчним. Теж не було привабливо.

Китайці самі визнали неефективність. І почали шукати інших інструментів.

Якщо абстрагуватися від безперервної еволюції таких базових для китайської зовнішньої політики підходів як марксистська теорія, то з'ясується, що провідним елементом цих динамічних змін стало вироблення в Китаї поняття “хуайюйцюань” та його швидке поширення у теоретичній літературі та матеріалах публічних експертів.

Українською мовою за перекладом англійською це поняття передається терміном «дискурсивна сила» (чи, що було б точніше, «дискурсивна влада»), що справедливо, враховуючи відсилання китайських теоретиків до творчої спадщини Мішеля Фуко, проте, виходячи з безпосереднього значення ієрогліфів, що входять у термін, більш точно перекладати його як «сила права говорити».

М. Фуко (2003) розглядав дискурс як суспільно-історичний феномен, що визначає владу та структури влади в суспільстві. Він аналізував, як дискурс утворює правду, контролює знання, регулює поведінку та утворює певні соціальні норми. Можна сказати, що М. Фуко розглядав дискурсивну силу як засіб контролю та впливу на людей і суспільство.

Суть цього інструменту (у розумінні китайських практиків) – не важливо, що ти робиш і навіть не важливо, що говориш, важливо, як ти говориш і як це сприймуть інші.

Приклад: ситуація у Сінцзяні. Країни з високою дискурсивною силою (наприклад, США) кажуть, це китайці обмежують права етнічних та релігійних меншин, будують «концтабори» та систему глобального придушення особистості. І їм усі вірять. Китайці кажуть, ми боремося з тероризмом, у нас уже понад десять років не було терактів, населення отримує нові знання та навички, які дозволяють йому інтегруватися до економічної системи. Дискурсивна сила Китаю слабка, йому ніхто не вірить, його інформація не знаходить користувача (оскільки люди у світі читають соцмережі, а не інформленту агентства «Сінхуа») – результат, Китай зазнає відчутних іміджевих втрат, які ускладнюють досягнення поставлених цілей на світовій арені.

Чи казав про це Фуко? І чи говорив він саме це, говорячи про «дискурс». Китайські політологи стверджують, що так.

Сам термін «дискурсивна сила» використовувався у зовнішньополітичній риторичі ще за Ху Цзіньтао, однак у моду увійшов уже за Сі Цзіньпіна. При цьому сторонній аналіз показує, що звернення до політичної спадщини Мішеля Фуко, дуже популярне в сучасній китайській думці, стосується лише окремих термінів та категорій, популяризованих французьким мислителем.

Серед термінів, які зараз активно експлуатуються китайцями, «дискурс».

Китайці дозволяють собі досить вільні трактування цієї концепції Фуко. «Дискурс – це і є влада». Як пише Шень Сяньчжі (Shen Xianzhi, 2018), ставлячи цю фразу в лапки та вказуючи авторство М. Фуко: «Дискурс – це влада, за яку людям необхідно боротися», при цьому за основу тут береться сильно урізана цитата «Порядку дискурсу» М. Фуко, сенс якої в тому, що задля контролю над дискурсом варто боротися, і контроль над дискурсом – це те, чим влада хоче завладати. Тобто є спотворення початкового сенсу.

Інший приклад: Дуже часто в китайських інтерпретаціях дискурсу зустрічається згадка про те, що його важлива функція полягає в «упорядкуванні світового порядку». Попри докладені зусилля, нам так і не вдалося встановити точне джерело цієї цитати у роботах Фуко, хоча китайські автори посилаються саме на нього.

Фактично китайські вчені дуже утилітарно і вибірково взяли з теорії західних постструктуралістів один окремий бік такого поняття як дискурс і використовували її як основний зміст теорії. Посилання на Фуко, таким чином, використовуються для обґрунтування та надання ваги їх теоретичним розвідкам. Це розуміння «дискурсу» — це дискурс як можливість перебудови світопорядку, того самого «упорядкування». При цьому контроль за дискурсом розглядається як контроль над світом. Досить типово наступне китайське тлумачення «дискурсивної сили»: «У певному сенсі, той, хто володіє дискурсивною силою, той і має «право організовувати» світовий порядок, той і має ключову владу».

Для того, щоб зрозуміти, як діє дискурсивна сила, звернемося до іншого прикладу: Китаю в Арктиці. Два ключові поняття, якими Китай сьогодні описує свій статус в Арктиці – «близько-арктична держава» та «важливий стейкхолдер в арктичних справах» (SIPRI, 2012). Після включення до тексту Білої книги обидва терміни набули офіційного характеру.

В арктичній політиці Пекін намагається послідовно проводити довгострокову дискурсивну стратегію, вести гру не лише на практичному, а й на ідейному рівні, вибудовуючи навколо своєї присутності в Арктиці певну систему образів. Офіційний наратив покликаний коригувати негативний образ Китаю, як надто амбітного чужинця, і водночас впливати на формування порядку денного та правил гри з урахуванням китайських інтересів.

Іншим наслідком прийняття концепції «дискурсивної сили» як найважливішого інструменту забезпечення зовнішньої політики стало те, що ми називаємо «дипломатією бойових вовків».

Пошуки нових форм вираження позиції держави з того чи іншого міжнародного питання очевидні будь-кому, хто стежить за пікіровкой у

соціальних мережах між представником КНР Чжао Ліцзянем та американськими політиками, головним редактором газети «Хуаньцю шибао» Ху Сіцзінем та західними експертами тощо.

Не буде перебільшенням сказати, що в перші десятиліття нового століття ми спостерігаємо кардинальний поворот у концептуальному обґрунтуванні всієї китайської зовнішньої політики, і вивчення цього «повороту» має відчутне теоретичне та практичне значення.

У китайському розумінні посилення дискурсивної сили являє собою набір інструментів, які сприяють просуванню Китаю в центр світової сцени, що формують порядок денний міжнародних інститутів та нові «правила гри», що впливають на цінності світових акторів та їх світогляд, а через це на політичний вибір та політичні рішення.

Очевидно, що найближчим часом ми спостерігатимемо наростання використання «дискурсивної сили», внаслідок чого фактично створюватиметься альтернативна Заходу дискурсивна реальність, проте далеко не факт, що вона буде достатньо ефективною і не перетвориться на продукт для «власного споживання».

Для України використання досвіду Китаю в формуванні дискурсивної сили пов'язано з певними труднощами. Для того щоб використати можливості дискурсивної сили потрібно перед цим сформувати базис “впливу” через використання м'якої сили. Тобто Китай свого часу часто використовував (і використовує) різні культурні та економічні програми щоб розповсюдити свій вплив на країни Азії, Африки та Близького Сходу (елементи м'якої сили) тим самим сформувала певну репутацію в країнах регіону. Україна в цьому плані відразу перейшла до використання дискурсивної сили не маючи сформованої репутації через м'яку силу. Це призвело до того що українська міжнародна політика перебуває в фарватері загальнозахідного міжнародного порядку денного та не має змогу формувати сталі меседжі та порядок денний.

Таким чином, можна констатувати, що китайці тільки починають адаптовувати західні практики дискурсивних методів у свою міжнародну політику і це потребує певний час для цього процесу. Головне щоб за цей час КНР не зробила великих помилок у міжнародній сфері які б порушили баланс сил на світовій арені.

Список використаних джерел

1. Кіктенко В. О. (2015) Роль теорії “м'якої сили” в створенні нового образу Китаю. *Китаєзнавчі дослідження*, № 1–2.

2. Фуко М. (2003) *Археологія знання*. пер. з фр. В. Шовкун. Київ: Основи, 326 с

3. *China deserves a voice, must speak up against US discourse hegemony. Global Times, (May 11, 2021). from <https://www.globaltimes.cn/page/202105/1223195.shtml>*

4. *China Defines Itself as a 'Near-Arctic State' (2012)*. SIPRI, from <https://www.sipri.org/media/press-release/2012/china-defines-itself-near-arctic-state-says-sipri>
5. Nathan, Andrew J., and Boshu Zhang. (2022) “‘A Shared Future for Mankind’: Rhetoric and Reality in Chinese Foreign Policy under Xi Jinping.” *Journal of Contemporary China* 31.133, p. 57-71.
6. Nye J. S. (2004) *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. Public Affairs, 191 p.
7. Nye J. S. (2007) *Notes for a soft power research agenda*. *Power in World Politics*, Felix Berenskoetter, M. J. Williams, eds. Routledge, 328 p.
8. Nye J. S. (2008) *The Powers to Lead*. NY: Oxford University Press, 240 p.
9. Shen Xianzhi (2018) *On the Construction of China's Foreign Discursive System*. *Xinwen zhanxian*, No. 17.
10. Wang Huning (1993) *Culture as National Soft Power: Soft Power*. *Journal of Fudan University*, No. 3, pp. 23-28.

ЗМІСТ

ОКОВИТИЙ	СЕРГІЙ	ПРОМОВА
РЕКТОРА.....	5	

Секція 1 Глобальні виклики в сучасних міжнародних відносинах

ЩЕНКО ІГОР ПРАКТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ М'ЯКОЇ СИЛИ, ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ У ВІДНОСИНАХ КНР ТА ІЗРАЇЛЮ.....	8
КУЗЬ ОЛЕГ, КУЗЬ ІЛЛЯ ЛЮБЛІНСЬКИЙ ТРИКУТНИК: ГЕОПОЛІТИЧНІ НАРАТИВИ.....	15
БЗІТА АНАСТАСІЯ ТЕРОРИЗМ ТА МІЖНАРОДНА БЕЗПЕКА У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО СВІТУ.....	18
ДОПЕРУК ВЛАДИСЛАВ ВИКЛИКИ РЕГІОНАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ПОЛІТИКИ.....	25
ПАВЛІШІНА ДАР'Я МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ У БОРОТЬБІ З ГІБРИДНИМ ЗАГРОЗАМ: РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ДЕРЖАВ.....	31
КАЛУГІН ПАВЛО АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН.....	35
НЄМСЧЕВА МАРІЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЯ І РЕГІОНАЛІЗАЦІЯ: СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ І ТЕНДЕНЦІЙ СВІТОВОГО РОЗВИТКУ.....	39
ЄРМОЛОВ КИРИЛО ГЛОБАЛЬНІ АМБІЦІЇ КНР: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ МІЖНАРОДНОГО СПІВТОВАРИСТВА.....	44
КІНАШ ТАЇСІЯ РОЛЬ ЕКОНОМІЧНИХ САНКЦІЙ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН.....	50
КАДОЛЬОНОК ІВАН СКЛАДОВІ ПОТЕНЦІАЛУ МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ США.....	53

Секція 2 Трансформація системи політичних відносин міжнародних акторів

КУБКО ВАЛЕНТИНА СИСТЕМА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ.....	56
ЖЕРЕБЯТНІКОВА ІРИНА ВПЛИВ НЕДЕРЖАВНИХ АКТОРІВ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН НА СВІТОВУ ПОЛІТИКУ.....	59
КОРОТКОВ ДМИТРО КОНЦЕПТ НЕЙТРАЛІТЕТУ У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ.....	63
КАЛЬМУС АРТЕМ ПЕРСПЕКТИВИ ЧЛЕНСТВА УГОРЩИНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ ЗА УМОВ ПОЛІТИЧНОЇ КОЛІЗІЇ СТОРІН.....	67
РУДНІЦЬКА ЛІНА ВИЗНАЧАЛЬНІ РИСИ ПОЛІТИЧНИХ СИСТЕМ ПРОВІДНИХ КРАЇН АЗІАТСЬКОГО РЕГІОНУ: КИТАЮ, ЯПОНІЇ ТА ПІВДЕННОЇ КОРЕЇ.....	70
ГОРБАЧОВ АНТОН ДОСВІД КНР В ВИКОРИСТАНІ ДИСКУРСИВНОЇ СИЛИ. ВІД М'ЯКОЇ СИЛИ ДО ДИСКУРСИВНОЇ СИЛИ.....	75
ЧАЛА АННА КИТАЙ: МІФ ПРО ЕКОНОМІЧНЕ ДИВО РУЙНУЄТЬСЯ.....	81
ОЛІЙНИК АНДРІЙ ДИПЛОМАТІЯ В КРИЗОВИХ УМОВАХ: СУТНІСТЬ, ВИДИ, НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ.....	85
ТРОНЬКО ОЛЕКСАНДР МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНОСТІ КАНАДИ: ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД РЕАЛІЗАЦІЇ.....	92

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**
Україна, Дніпро
17-18 листопада 2023 р.

Наукове видання

Редакційна колегія:

Іщенко І. В. доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
Головко І.К. кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин Дніпровського
національного університету імені Олеся Гончара
Петров П.Г. кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

А 98 Актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин. Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції. 17-18 листопада 2023 р., м. Дніпро. / ред. кол.: І.В. Іщенко, І.К.
Головко, П.Г. Петров. Дніпро: ПрінтДім, 2023, 290 с.

У збірнику представлено тези наукових докладів Всеукраїнської науково-практичної
конференції «Актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин». Досліджено актуальні
проблеми сучасних міжнародних відносин, критично осмислено стан та проблеми сучасних
міжнародних відносин, визначено дієві заходи і оптимальні шляхи подолання негативних явищ в
сфері міжнародних відносин. Матеріал супроводжується необхідними статистичними
аналітичними даними, ілюстраціями. Даний збірник доповідей має науково-практичне значення
й розраховано на магістрів, аспірантів, викладачів, наукових працівників та менеджерів, які
займаються дослідженням актуальних проблем міжнародних відносин.

Здано на складання 25.11.2023. Підписано до друку 26.11.2023. Формат 60×84 1/16.
Папір офсетний. Друк різнографічний. Гарнітура Times.
Умовн. друк. арк. 22,32. Обл.-видавн. арк. 20,13. Наклад 300 прим.Зам. No 642-5.

ТОВ «ПрінтДім»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК No 69358 від 31.12.2018 р.
49000, м. Дніпро, вул. Магдебурзького права, 9,